

gativní projevy chování. Zdravotnické prostředí je velmi specifické. Řeší se prevence různých onemocnění, ale i samotná léčba v ambulantních či lůžkových zařízeních. Hierarchie pracovních pozic je daná odborností, pracovní pozicí a osobnostními, morálními a charakterovými vlastnostmi jedinců, v návaznosti od přednosta, primáře, lékaře, nelékařů, středně zdravotnického personálu apod. Zdravotnický systém má svůj řád a v zájmu údravy pacientů musí být respektován, včetně adekvátních interakcí mezi zdravotníky. Ne vždy tomu tak a některé vztahy na zdravotnických pracovištích mohou dosahovat někdy, až patologických projevů.

Bossing

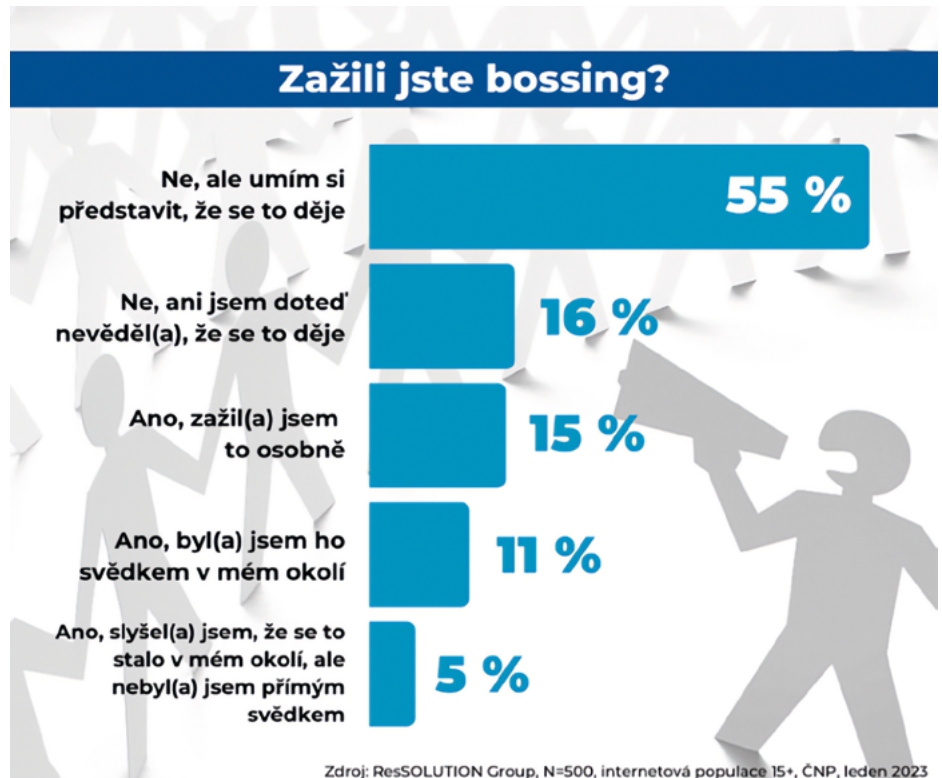
Bossing je charakterizován jako určitá varianta šikany na pracovišti, kde „významnou roli“ sehrává vedoucí pracovník (nadřízený), který se neadekvátně chová k podřízenému (podřízeným). Toto chování může psychicky i fyzicky poškozovat podřízeného pracovníka, komplikuje mu situaci na pracovišti a může ho až dehonosovat před ostatními spolupracovníky. Je rovněž prokázáno, že projevy bossingu mohou celkově zhoršovat vztahy na pracovištích.

Za šikanu (BOSSING) může být považováno například:

- Přehnané kontrolování plnění povinností či docházky.
- Záměrné neschválení plánované dovolené.
- Arogantní chování, nezdravení, slovní urážky.
- Nedocnění práce či častá neoprávněná a přehnaná kritika.
- Zesměšňování a urážení před kolegy.
- Zadávání příliš složitých úkolů (na které nemá podřízený kvalifikaci nebo jsou nesplnitelné).
- Zabraňování přístupu k informacím.
- Nemožnost vyjádřit svůj názor nebo navrhnout své návrhy.
- Sexuální obtěžování.
- Bezdůvodné vyhrožování výpovědí.
- Přemíra přesčasů apod.

Bossing bývá projevem tzv. zneužití moci. Může to být také nástroj pro určitou formu loajality, kterou si svým způsobem „šéf“ u svých podřízených vynucuje. O bossing jde, pokud trvají tyto projevy chování cca 6 měsíců v minimální intenzitě 1x týdně. Dopady bossingu mohou vést ke snížení pracovního úsilí u podřízeného,

Obr. 1. Výzkum bossingu, dle agentury Resolution Group (2003)

k vyhýbavému chování, útěku do nemoci, ev. k ukončení pracovního poměru. U těch nejvážnějších situací mohou dopady bossingu vést až k suicidálnímu chování (1, 2).

Fáze bossingu

V první fázi se ještě nemusí jednat o plánované chování ze strany vedoucího, ale o určitou škodolibost, zlomyslnost, závist apod.

Ve druhé fázi je již vyvíjen vůči podřízené osobě pravidelný psychický tlak s úmyslným závěrem zaměřit se více na ní se snahou komplikovat jí pracovní život.

Třetí fáze bossingu se již vyznačuje cílenými útoky vůči zaměstnanci (podřízenému). Časté je pracovní přetěžování a zadávání neefektivních úkolů se záměrným cílem škodit a ubližovat dané osobě.

Čtvrtá fáze „zasahuje“ více a výrazně osobnost podřízeného, včetně agresivních reakcí, ale častých vyhýbavých a únikových tendencí (například výpověď, dlouhodobá pracovní neschopnost apod.)

Z výše uvedeného grafu můžeme získat stručný přehled o tom, jak v naší společnosti je tento negativní jev vnímán. „Nedávný výzkum agentury Resolution ukázal, že bossing neboli šikana na pracovišti není v Česku příliš rozšířeným pojmem. Zkušenost s bossingem

(ať už přímou či nepřímou) ve výzkumu potvrdila čtvrtina lidí. Výzkum a sběr dat probíhal v lednu 2023 prostřednictvím online sběru na vzorku pěti set respondentů z internetové populace Českého národního panelu ve věku 15+. Osobně se s bossingem ve větší míře setkaly ženy (20 % oproti 10 % mužů) a také starší respondenti (kteří mají zároveň delší pracovní zkušenosti). Nejčastějšími formami bossingu, se kterými dotázaní ze strany nadřízeného na pracovišti přišli do styku, jsou například arogantní chování, nedocnění práce, častá a neoprávněná kritika či zesměšňování před kolegy. Když už se Češi s bossingem na pracovišti setkali, nejčastěji na něj reagovali podáním výpovědi. Nezanedbatelný podíl postižených se ale také rozhodl nereagovat nijak nebo si s agresorem rovnou promluvil“ (3).

Jak již bylo uvedeno tato forma šikany může mít vážné dopady na duševní i fyzické zdraví, včetně suicidálního jednání. Řada pracovníků je v důsledku dlouhodobého a škodlivého účinku negativního psychického tlaku a stresu ze strany vedoucího pracovníka, nucena vyhledat odbornou psychiatricko-psychologickou pomoc (4, 5).

Bossing ve zdravotnictví

Zdravotnické prostředí lze rozdělit na více faktorů (lidé, zdravotníci, pacienti + materiální